

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи

РІВНЕ - 2023

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Регіональний комплексний Науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Електронний збірник матеріалів

**Всеукраїнської науково-практичної
*Інтернет-конференції***

**«Підготовка майбутніх педагогів
до виховної діяльності
в освітньому просторі НУШ:
досвід, реалії, перспективи»**

12 травня 2023 року

Рівне – 2023

Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи: електронний збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Рівне: РДГУ. 2023. 287 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 6 від 25 травня 2023 р.)

Вашій увазі пропонуються матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: досвід, реалії, перспективи».

ЗМІСТ

Петренко О. Б. Підготовка майбутніх педагогів до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ: актуалізація проблеми.....	8
Кравченко О. Виховна діяльність зі студентською молоддю.....	12
Білавич Г. В., Притуляк Т. В., Скоропад М. І. Підготовка майбутніх учителів до виховання дітей як гуманістів засобами літературної спадщини Василя Сухомлинського.....	18
Баліка Л. М. Особливості впровадження дисципліни «Діяльність вихователя групи подовженого дня в умовах НУШ» в освітній процес ЗВО.....	25
Ваколюк А. М. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до наскрізної виховної діяльності...	29
Войтовська А. І. Професійна підготовка майбутніх педагогів до педагогічної діяльності.....	35
Карпич І. О. Діяльність працівників соціальної сфери з профілактики булінгу в закладах інтернатного типу.....	39
Левченко Н. В. Підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з молоддю.....	43
Маковійчук О. В. Підготовка майбутніх вчителів до екологічного виховання молодших школярів на уроках дизайну і технологій.....	47
Матрос О. О. Нормативно-правове забезпечення регламентації інтеграції дітей з інвалідністю в просторі НУШ.....	52
Моргай Л. А. Нова українська школа.....	58
Поліщук І. В. Підготовка учителя Нової української школи: актуалізація ідей Т. Д. Дем'янюк.....	64
Стельмашук Ж. Г. Формування готовності майбутнього вчителя початкових класів до вирішення педагогічних ситуацій і задач в освітньому процесі НУШ.....	67
Цуркан Т. Г., Цуркан Н. Г. Розвиток пізнавальної	73

активності молодших школярів.....	
Гоголь Т. В., Давидюк І. В. Підготовка майбутніх вчителів фізичної культури до виховної діяльності в освітньому просторі НУШ.....	79
Голя Г. М. Особливості післявоєнної підготовки вчителів Волині (на прикладі Луцького педагогічного училища).....	84
Дубовик К. Ю. Шляхи розвитку пізнавальної активності молодших школярів у сучасній початковій школі.....	87
Коваленко Н. І. Можливості розвитку обдарованої молоді в позашкільній освіті Польщі.....	94
Коваль К. Ю. Соціально-педагогічні умови взаємодії НУШ із сім'єю у полікультурному вихованні.....	98
Кузьмич А. О. Європейські авторські школи кінця ХІХ – поч. ХХ ст.....	102
Левчук Н. О. Формування гуманних взаємин учнів початкових класів як педагогічна проблема.....	106
Петренко І. Ф. Підготовка майбутніх педагогів до формування освітнього простору класної кімнати Нової української школи.....	111
Попова К. В. Формування полікультурної компетентності педагогів як запорука їх успішного функціонування в реаліях освітнього простору НУШ.....	114
Шульгач М. І. Участь викладачів кафедр педагогіки Рівненського державного університету у міжнародному проєкті «Фінська підтримка реформи української школи».....	116
Яремович М. А. Громадянськість майбутніх учителів початкових класів НУШ через призму оновлення національної системи освіти в умовах глобальних геополітичних змін.....	122
Бабич А. Я. Принципи виховання емоційної культури молодших школярів.....	126

Вітковська К. О. Інноваційні підходи в професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи.....	131
Войтович Т. В. Казка як засіб морально-естетичного виховання молодших школярів.....	137
Гаврилюк О. С. Педагогічні особливості формування моральних якостей дітей старшого дошкільного віку.....	141
Гомонець М. В. Особливості прояву конфліктної поведінки у дітей молодшого шкільного віку.....	146
Гордусенко М. В. Психолого-педагогічні особливості подолання стресових ситуацій дітьми молодшого шкільного віку.....	151
Демчук Д. О. Формування навичок здорового способу життя у молодших школярів.....	156
Колодич Т. В., Шалівська Ю. В. Організація виховної роботи з учнями початкової школи в умовах дистанційного навчання.....	163
Котух І. Я. Гурткова робота у розвитку творчих здібностей молодших школярів.....	167
Кравчук М. Ю. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи як педагогічна проблема.....	172
Маринич А. І. Роль національного виховання у формуванні особистості.....	176
Матвіюк А. С. Особливості індивідуальної роботи з молодшими школярами з девіантною поведінкою.....	178
Матюх О. А. Виховний потенціал музичного краєзнавства.....	182
Мельничук Л. Ю. Теоретичні засади забезпечення наступності дошкільної і початкової освіти.....	186
Ничипорчук Г. П. Дитяче об'єднання у виховній системі закладу загальної середньої освіти.....	194
Панчук Г. М. Феномен поняття «естетична культура» в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях.....	198
Панчук І. О. Основні напрями та форми волонтерської діяльності.....	204

Пишняк М. М. Зміст національно-патріотичного виховання дітей молодшого шкільного віку в умовах війни в Україні.....	212
Полюхович Г. С., Шалівська Ю. В. Самоосвіта як ефективний чинник професійного зростання майбутнього вчителя початкової школи.....	216
Правник Н. С. Проблема підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації краєзнавчої роботи у педагогічній науці.....	220
Прокопчук Н. Я. Принципи роботи з «важкими дітьми» за В. О. Сухомлинським.....	227
Рижук О. С. Інтерактивні методики формування крос-культурних цінностей у виховній роботі з дітьми молодшого шкільного віку.....	237
Рожко О. С. Роль та особливості волонтерської діяльності з дітьми молодшого шкільного віку.....	241
Смітюх Н. М. Сутність поняття «емпатія» у психолого-педагогічних джерелах.....	245
Спасіба А. С. До проблеми підготовки майбутніх учителів початкової школи до соціалізації учнів.....	248
Тарасюк Н. А. Виховний аспект позашкільної освіти.	254
Фелістович Т. М. Форми і методи добровільної діяльності з молодшими школярами.....	258
Філатова М. С. Формування в учнів початкової школи знань про пожежну безпеку у виховній позакласній роботі як психолого-педагогічна проблема.....	264
Шеремет Н. М. Особливості вищої педагогічної освіти Італії у другій половині ХХ століття.....	270
Богурський О. М. Формування почуття обов'язку та відповідальності учнів у процесі навчальної діяльності.....	278
Ісько Т. І. Формування математичної компетентності учнів у процесі навчально-пізнавальної діяльності.....	281
Снігур М. О. Виховання цінностей здорового способу життя учнів підліткового віку.....	283

Панчук Г. М.,
здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»
спеціальності 013 Початкова освіта
Рівненського державного гуманітарного університету

ФЕНОМЕН ПОНЯТТЯ «ЕСТЕТИЧНА КУЛЬТУРА» В СУЧАСНИХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Для з'ясування сутності поняття «естетична культура», розглянемо суміжне його поняття «культура». У психолого-педагогічній науці існують різні підходи до тлумачення цього поняття.

Наприклад, Короткий енциклопедичний словник з культури (2003) подає таке визначення поняттю культура: «це – сукупність матеріальних і духовних надбань, комплекс характерних інтелектуальних й емоційних рис суспільства, що включає в себе не лише різні мистецтва, але й спосіб життя, основні правила людського буття, систему цінностей, традицій і вірувань [4].

У педагогіці «культура» розуміється як підсумок, результат освіти, як цілеспрямоване формування «образу людини» в єдності її внутрішніх і зовнішніх якостей, що певною мірою пов'язане із становленням «людини культурної», людини культури [2].

У вітчизняній і зарубіжній літературі існує велика кількість визначень, тлумачень поняття «культура», що засвідчує про складність цього психолого-педагогічного та соціального явища.

Проаналізуємо це поняття з точки зору антропологічного, ціннісного, соціологічного, особистісно-діяльнісного, інтегративного методологічних підходів.

Згідно антропологічного підходу, поняття «культура» певною мірою є протилежним поняттю «природність».

Згідно соціологічного підходу, представниками якого є Ю. Афанасьєв, Ю. Лотман, культура – це поняття колективне, воно має комунікаційну природу (форма спілкування між людьми), тобто культура – сукупність суспільних відносин

Сутність культури з позицій особистісно діяльнісного підходу (І. Бех [1]) проявляється в процесі саморозвитку людини, реалізації її творчого потенціалу.

З точки зору інтегративного підходу необхідно досліджувати багатосторонність культури, її цілісну варіативність.

Таким чином, описані вище методологічні підходи визначають основні характеристики культури, її зв'язок з діяльністю, зі спілкуванням, природою, її багатогранність, а також варіативність і вплив на процес саморозвитку людини, реалізацію її творчого потенціалу.

Кожен методологічний підхід підкреслює одну із сторін людської культури, має право на існування, а всі разом вони складають складну систему освіти. Методологічну цінність має кожен із розглянутих підходів. Для педагогіки найбільш важливим є особистісний підхід, який визначає духовну роль суб'єкта культури.

У процесі оволодіння знаннями, які є базовими для людини, суспільства, етносу, групи людей, виникає інформаційний пласт культури. Тут системоутворюючими елементами є уявлення про себе як про особистість, індивідуальність, суб'єкт діяльності, тобто антропологічні знання.

Оволодіння учнями сукупністю операційних й інтелектуальних умінь і навичок, що забезпечують високу

якість індивідуальної діяльності відповідно до вимог, що пред'являються суспільством, оточуючими людьми, самою людиною, утворюється технологічний прошарок культури.

Культурний розвиток, як основний чинник самореалізації людини, – це створені людьми об'єкти, це складна система зберігання й передачі інформації, людська діяльність, пов'язана з освітою.

Естетична культура людини, з точки зору є базисною властивістю особистості, і дозволяє їй повноцінно спілкуватися з прекрасним і брати активну участь у її розвитку. Дослідник вирізняє тісний взаємозв'язок естетичної культури із загальною культурою індивіда. Загалом, естетична культура не є частиною або структурним компонентом загальної культури, вона розглядається лише як один з її аспектів, як якісна характеристика поведінки і діяльності. Сутність естетичної культури людини не в наявності набору стереотипів ставлення до краси, а в готовності і здатності до художньо-естетичного сприйняття, переживання, творчості [6]. Вважаючи естетичну культуру особливою властивістю високорозвиненої особистості, автор наголошує на можливості повноцінного спілкування та активної участі у творенні прекрасного. При цьому він акцентує увагу на таких її компонентах: естетичні знання, естетичний смак, естетична потреба, естетичний ідеал.

У педагогіці наявні різні підходи до структури естетичної культури. Загалом дослідники проблеми В. Бутенко [2], Н. Вітківська [3], Н. Пилипенко [5], Л. Хоружа [6] та інші вирізняють такі її складові: естетичні знання, естетичну свідомість, естетичні погляди і переконання, естетичний предмет, естетичний досвід, естетичне сприйняття, естетичну реакцію на об'єкт, естетичну потреба, естетичний смак, естетичне сприйняття,

естетичну мотивацію, естетичну діяльність, естетичний інтерес, естетичну насолода, естетичне почуття. естетичне ставлення, естетичний ідеал.

Сформоване естетичне сприйняття, естетичний ідеал, естетичний смак, естетична потреба, естетичний ідеал сприяє збереженню фізичного та психічного здоров'я будь-якої людини, допомагає адаптуватися у сучасному соціокультурному середовищі. світі людиною і реалізувати себе як людини освіченої і культурної.

Компоненти естетичної культури органічно взаємопов'язані. А показниками їх розвитку є: спрямованість інтересів індивіда в їх естетичних проявах, ставлення індивіда до дійсності, до навколишнього світу, його поведінка в суспільстві, ставлення до пізнання і праці, ступінь сформованості емоційно-мотиваційної сфери, здатність до повноцінного сприйняття і розуміння прекрасного в мистецтві і дійсності.

Отже, естетична культура – це важливий показник духовної культури особистості. Від її сформованості і рівня розвитку залежить рівень інтелігентності, ціннісне ставлення до світу та інших людей. Розвиток естетичної культури сприяє формуванню професійної культури, оскільки вона пов'язана з творчим підходом до професійної діяльності.

Звідси випливає, що естетичне виховання – це один з аспектів виховання, спрямований на засвоєння особистістю людської культури, елементів соціального досвіду, необхідних для повноцінного сприйняття і правильного розуміння прекрасного в мистецтві і дійсності. Тобто, естетичне виховання є свого роду узагальнюючим розвитком, кінцевим результатом естетичного смаку, естетичної потреби, естетичного інтересу, естетичного сприйняття. А його сутність в закладах освіти полягає в

організації естетичної діяльності, що передбачає формування здатностей сприйняття і уявлення прекрасного в мистецтві і житті, що своєю чергою впливає на вироблення естетичних уявлень і смаків, розвиток творчих здібностей і обдарувань.

Ми розглядаємо естетичне виховання як процес формування естетичної культури, що виражається у єдності естетичних знань, переконань, почуттів, практичної діяльності, що в свою чергу сприяють формуванню естетичної свідомості, і діяльності, компоненти якої функціонально пов'язані. Наявність естетичних знань визначають світогляд, естетичні переконання засвідчують про спрямованість естетичних поглядів і смаків, естетичні почуття являють собою емоційне накопичення життєдіяльності.

Виходячи з цього, ми можемо сформулювати такі функції естетичної культури: освітньо-пізнавальна – пов'язана із оволодінням естетичними знаннями та їх реалізацією в щоденному житті, набуті людиною знання тісно пов'язані з уміннями і навичками, а успішність оволодіння і тими, і іншими забезпечується мотивацією і характером ціннісних орієнтацій людини; ціннісно-орієнтаційна – пов'язана з набуттям ціннісних орієнтацій в галузі культури та реалізацією естетичних переконань; осмислення естетичних цінностей спадщини національної та світової класики; рекреаційна – пов'язана з набуттям естетичної насолоди в процесі естетичної діяльності, тобто специфічного переживання, що виникає у процесі усвідомлення предмета естетичної діяльності, розвиток естетичного смаку; діяльнісна – пов'язана з реалізацією естетичних здібностей в практичній діяльності, включаючи професійний аспект, побут; розвиток потреби в творчій діяльності, включаючи креативність; комунікативна –

пов'язана з спілкуванням з рідними, друзями, природою, мистецтвом, музикою, літературою тощо.

Аналіз поглядів сучасних педагогів на сутність і структуру естетичної культури особистості, що формується, динаміку естетичного розвитку в різні вікові періоди розвитку цивілізованого суспільства дозволив дійти висновку про те, що основні тенденції, які проглядаються в динаміці формування поняття «естетична культура», пов'язані з фундаментальністю його розгляду як в якості одного з аспекту загальнолюдської культури, так і в якості всебічно і гармонійно розвиненої людини з високим рівнем розвитку естетичного сприйняття, розумінням значущості тих чи інших естетичних явищ, прагненням до естетичного ідеалу.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Особистісно орієнтований підхід у вихованні. *Професійна освіта: педагогіка і психологія: Українсько-польський щорічник* / ред. Т. Левовицький та ін. Ченстохова-Київ, 2000. С. 331–350.

2. Бутенко В. Г. Формування естетичного світогляду молоді в умовах освітньо-культурного середовища школи. *Педагогічні науки: зб. наук. пр. Херсон: Вид-во ХДУ, 2009. Вип. 53. С. 132–136.*

3. Вітковська Н. С., Щербо А. Б., Джола Д. Н. Формування естетичної культури молодших школярів. Київ: Радянська школа, 1980. 151 с.

4. Короткий енциклопедичний словник з культури. Київ. Україна, 2003.

5. Пилипенко Н. В. Особливості підготовки майбутнього вчителя до формування естетичної культури дитини. *Педагогіка формування творчої особистості у*

вищій і загальноосвітній школах. 2014. Вип. 37 (90). С. 295–305.

6. Хоружа Л. Л. Етична компетентність майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика / АПН України, Інститут педагогіки АПН України. Київ, 2003. 319 с.

Панчук І. О.,
здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»
спеціальності 013 Початкова освіта
Рівненського державного гуманітарного університету

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ТА ФОРМИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Волонтерська діяльність є одним із найважливіших складників процесу розвитку громадянського суспільства. Одним з її ключових завдань є сприяння розв'язанню актуальних соціальних конфліктів та протиріч у суспільстві з метою створення сприятливих умов життєдіяльності для кожного.

Відомі вітчизняні науковці Матвеева, Когут та Гончаренко у дослідженні стверджують, що «волонтерство – діяльність настільки ж вигідна як для людей, які шукають допомогу, так і для самих волонтерів, тому що волонтерство – це спосіб будувати соціальні відносини; застосовувати на практиці свої моральні та релігійні принципи; одержувати нові навички; знайти підтримку й друзів; відчувати себе здатним щось зробити добре» [6, с. 163].

Волонтерство являє собою діяльність з надання безкорисливої допомоги тим, хто найбільше її потребує